

UNDIR FÝRA EYGUM

Hvat heldur tú um løgmann?

– Eg haldi, at løgmaður er skilagóður, men nokk so anonymur. Og so hevur hann eisini eina samgongu, sum gongur í allar ættir.

Hvat land kundi tú hugsað tær at vitja?

– Eg havi leingi havt ein dreym um at vitja oynna Suður Georgia í Suðurhøvum. Har grundaðu norðmenn í 1904 býin í Grytviken við øllum tí, sum hoyrir einum býi til í sambandi við, at teir høvdu hvalastøð har. Býurin liggur í dag oyðin. Eisini færoyingar vóru í Suðurhøvum á hvalaveiðu, og uttan iva hava teir vitja Grytviken.

og eg bleiv valdur í nevndina.

Tá ið Magnus Tausen, sum var formaður í Lærarafelagnum, í 2010 gjørdist stjóri á Námi, varð Harálvur Jacobsen á eykaaðalfundi valdur til formann, og hann hevur røkt tað starvið síðani. Hann er afturvaldur trýggjar ferðir síðani – bert einaferð við mótvalevni – og komandi vikuskiftið verður hann afturvaldur fyri fjórðu ferð, tá ið Lærarafelagið hevur aðalfund.

– Tað er eitt avbjóðandi og spennandi starv at vera formaður í Lærarafelagnum. Sum flestu onnur fakfeløg í Føroyum hava vit ikki fíggjarliga orku til stóra umsiting, og tí eru arbeiðsuppgávurnar ógvuliga fjølbroyttar. Fyrstu tíðina vóru øll hugsandi viðurskifti hjá

mær at seta meg inn í, greiðir Herálvur Jacobsen frá.

– Vit hava hálvttannað starv í umsitingini, og tey eru sera týðningarmikil fyri Lærarafelagið. Starvsfólkini gera eitt stórt arbeiði og eru eisini tey, sum bera vitanina í felagnum víðari, sigur hann.

Lærarar størri leiklut

Formaðurin í Lærarafelagnum heldur, at leikluturin hjá lærarunum er ikki minkaður í týðningi, men heldur vaksin seinastu árin, hóast tøkniliga menningin hevur verið stór, og vitan finst á hvørjum internethorni og undir hvørjum talgiltum steini.

– Lærararnir hava stóran leiklut í samfelagnum, tí avbjóðingin er meira enn áður at fáa øll við. Fyrr var nógv

ófaklært arbeiði, og tey, sum ikki tímdu ella megnaðu skúlan so væl, kundu fara frá fólkaskúla og beinleiðis til arbeiðis. Soleiðis er í minni mun nú. Krøvini til útbúgving eru nógv økt, og móguleikarnir sum ófaklærd eru avmarkaðir.

– Hetta ger, at tað er alneyðugt at fáa øll í fólkaskúlanum við, og tað vita lærararnir eisini. Teir mugu tí taka enn størri ábyrgd á seg fyri at røkka næmingum, sum hava fakligar, sosialar ella aðrar avbjóðingar. Skúlin má vera meira enn eitt stað, har summir næmingar bara kenna seg noyddar at mæta upp og ikki fáa nakað burturúr. Nú ræður um at fáa so nógvar næmingar sum gjørligt – helst allar – ígjøgnum eina góða

eru aðrir móguleikar enn tann siðbundna útbúgvingarleiðin. Tað sama er við eitt nú tónleiki og list. Tú ert ikki fortaptur, fyri tað um ikki fert skúlavegin, men neyðugt er við grundleggjandi førleikum, sum millum annað fólkaskúlin kann verða við til at menna, sigur Herálvur Jacobsen.

Má uppbyggja autoritet

Uppfatanin av lærarum og natúrligi autoriteturin hjá honum eru nógv broytt seinnu árin, og tað er við til at seta nýggj krøv til lærarar.

– Fyrr hevði lærarin autoritet av sær sjálvum, men tað er ikki ein sjálfvlgja í dag. Hetta ger, at lærarin má uppbyggja sær sítt trúvirði og sín autoritet í skúlanum. Lærarin skal legitimera seg og kunnu argumentera og greiða frá, hvi næmingarnir skulu læra hetta og hatta. Næmingarnir eru kritiskir, og tað er gott, og tí skal lærarin verða brynjaður at mæta hesum. Lærarin fær einki forerandi longur, bara tí hann er lærari, sigur Herálvur Jacobsen.

Hann vísir á, at lærarin er ikki í nakrari serstöðu í so máta í samfelagnum.

– Nógv fakfólk uppliva tað sama. Viðhvørt mugu læknar til dømis stríðast fyri sínum autoriteti, tí fólk googla og leita halda seg víta meira um symptomir og sjúkur og heilivág. Soleiðis er samfelagið blivið.

– Hetta er sera krevjandi fyri lærararnar – ikki minst teir nýggju, sum koma út í skúlan at arbeiða. Onkrir lærarar hava trupulleikar at fóta sær, men tibetur eru tað fá sum gevast í starvinum av teirri orsök.

– Tað er trupult at gera nakað við hetta, og vit fáa illa broytt gongdina í samfelagnum, men tað er ein bati, at lærararnir nú hava fingið eina akkersskipan, har allir nýggir lærarar hava ein royndan lærara at ráðgeva og vegleiða sær. Sum lærari kanst tú kenna teg sum eina fiasko at byrja við, men menna teg til ein góðan lærara, og tí er tað týðningarmikið at hava ein royndan lærara at sparra við og fáa vegleiðing frá, heldur Herálvur Jacobsen.

Tøknin bjóðar av

Tøknilig nýbrot gjøgnum-

súrða gerandisdegnum hjá fólki í framkomna partinum av heiminum, og hetta merkest eisini í skúlanum.

– Einaferð í tíðini var lærarin einasti vitanarberin, men tað er fullkomiliga broytt. Nú fáa fólk vitan allastaðni frá, og tað er ein avbjóðing – eisini fyri skúlan. Skúlin skal sjálvandi brúka nýggju tøkniligu móguleikarnar, men tað krevst eisini, at tað verður sett inn í rætta undirvísingarsamanhangin. Onkuntið ljóðar tað, sum at tess meira tøkni er, tess betri er tað, men so einfalt er tað ikki. Tøknin skal brúkast á rætta hátt, og tað er ikki altíð so einfalt, sigur Herálvur Jacobsen.

– Teldur, teldlar og fartelefonir eru eisini heimsins bestu spælmaskinur, og tær kunnu taka uppmerksemi frá næmingunum og føra teir inn í eina heilt aðra verð. Tað kann órógva skúlagongdina og er ein avbjóðing.

Tøknin er hent hjá lærarum, men tað gongur ikki altíð sum eftir ánni við henni.

– Saman við tøkni koma eisini tøkniligir trupulleikar, tíverri. Mær nýtist ikki at nevna Landsroyndirnar sum dømi, men tað er ógíliga frustererandi fyri bæði lærarar og næmingar, tá ið tøknin ikki riggar sum hon skal. Tað er eisini ein avbjóðing fyri lærarar og skúla.

– Tøknin skal gagnnýtast í undirvísingini, men vit skulu bara víta, at samstundis sum móguleikarnir eru sera góðir og nógvir, eru eisini stórir vansar við tøkni, sigur Herálvur Jacobsen.

Taka skúlan aftur

Formaðurin í Lærarafelagnum heldur, at lærarar skulu trúgva upp á sítt fak og standa betur ímóti trýsti uttanífrá.

– Lærarar mugu yvirtaka skúlan aftur. Teir mugu vísa, at hetta er okkara øki og okkara fak. Sjálvandi skulu gransking og kanningar gerast, men tað, sum ikki hevur jørdildi í skúlanum, er til lítla nyttu, og alt kann ikki verða grundað á orðrar, sum koma uttanífrá.

– Lærarar mugu trúgva upp á sítt fak, sína útbúgving og sínar royndir. Lærarin veit best, hvussu arbeiðið í skúlanum skal útinnast. Politikarar kunnu skapa karmar, men tað hjálpir ógvuliga lítið, um politikarar og myndugleikar fara at

stýra skúlanum, sigur Herálvur Jacobsen.

Hann er ikki ovurfeigin um kanningar og royndir, sum eru afturvendandi í fólkaskúlanum.

– PISA-kanningin leggur upp til at samanbera lond, tí mann trýr at kapping kann skapa framgongd. Eg ivist bara í, hvør meiningin er við kanningunum, og hvørja nyttu tær gera. Man spyr, hvussu nógva útbúgving vit fáa fyri hvørja krónu, men vit gloyma at spyrja, hvat tað er fyri skúla, vit vilja hava. Spurningurin er, um tað er eitt politiskt átak fyri at vísa, at mann fylgir við í fólkaskúlanum, ella um tað er fyri næmingarnar. Eg dugi ikki at siggja tað stóra gagnið í PISA-kanningunum, og veit heldur ikki, um tað er neyðugt við landsroyndum. Lærararnir eftirmeta undirvísingina og gongdina hjá næmingunum, og tað kunnu teir gera uttan landsroyndir.

– Eftirlit og kapping eru ikki vanlig pedagogisk hugsan. Lærarin hevur til uppgávu at uppala næmingar til sjálvstøðugar og myndugar persónar, men samstundis kennir lærarin seg undir eftirliti av myndugleikum.

– Frameftir má lærarin í størri mun standa fyri menningini. Skúlin má byggja á fakligu førleikarnar hjá lærarunum, og vit mugu halda okkum til endamálsorðingina í fólkaskúlalógini um at skapa sjálvstøðug og myndug menniskju. Halda vit okkum ikki til tað, so haldi eg, at politikararnir skulu broyta endamálsorðingina.

– Lærarar mugu ikki verða bangnir fyri at taka stýringina og ganga á odda at skapa skúlan. Vit mugu eisini verða betur til at standa ímóti trýsti uttanífrá, og hetta er eisini nakað, sum Lærarafelagið má gera betur. Vit hava ikki verið nóg avgjørd í fleiri førum, men tað skulu vit blíva betur til. Vit skulu halda fastari um okkara egnu professionalismu. Vit eru fakfólk, og lærarin veit best, hvat riggar í fólkaskúlanum, og hvussu uppgávan skal loysast., sigur Herálvur Jacobsen, sum nú skal undir sítt fjórða skeið sum formaður í Lærarafelagnum.

UM HERÁLV JACOBSEN

Herálvur Jacobsen er seksti ára gamal sørvingur. Hann tók miðskeiðis í sjeytiárunum útbúgving á Læraraskúlanum í Havn og fór síðani í starv sum lærari. Undantikið eitt ár, tá ið hann starvaðist í Havn, var hann lærari í Sørvágs skúla, til hann í september í 2010 varð valdur til formann í Lærarafelagnum. Síðani tá hevur Herálvur Jacobsen, sum býr í Sørvági og ferðast millum bústaðin og arbeiðsplássid í Havn, røkt fulltíðarstarvið sum formaður í Lærarafelagnum. Á komandi aðalfundi, sum verður leygardagin, verður Herálvur aftur-valdur uttan mótvalevni til eitt nýtt tveyáraskeið sum formaður.

– Fyrr hevði lærarin autoritet av sær sjálvum, men tað er ikki ein sjálfvlgja í dag. Hetta ger, at lærarin má uppbyggja sær sítt trúvirði og sín autoritet í skúlanum. Lærarin fær einki forerandi longur, bara tí hann er lærari, sigur Herálvur Jacobsen, formaður í Lærarafelagnum

Mynd: Álvur Haraldsen